

B.A.(HS) Semester - 5 (CBCS) Examination
Oct/Nov - 2023 (NEW COURSE)
Hindi (Foundation)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

-
- प्रश्न-१ फणीश्वरनाथ रेणु के व्यक्तित्व एवं कृतित्व पर प्रकाश डालिए । (१४)
 अथवा
- प्रश्न-१ 'मैला आँचल' उपन्यास की कथावस्तु लिखिए ।
- प्रश्न-२ उपन्यास कला के तत्वों के आधार पर 'मैला आँचल' उपन्यास की तात्विक समीक्षा कीजिए । (१४)
 अथवा
- प्रश्न-२ आँचलिकता के परिप्रेक्ष्य में 'मैला आँचल' उपन्यास का मूल्यांकन कीजिए ।
- प्रश्न-३ 'मैला आँचल' उपन्यास में चित्रित समस्याओं पर प्रकाश डालिए । (१४)
 अथवा
- प्रश्न-३ 'मैला आँचल' उपन्यास की संवाद - योजना पर प्रकाश डालिए ।
- प्रश्न-४ 'मैला आँचल' उपन्यास के डॉ. प्रशांत का चरित्र-चित्रण कीजिए । (१४)
 अथवा
- प्रश्न-४ किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए :
- १) 'मैला आँचल' उपन्यास का बालदेव । ३) 'मैला आँचल' उपन्यास की लछमी ।
 २) 'मैला आँचल' उपन्यास का शीर्षक । ४) 'मैला आँचल' उपन्यास का परिवेश ।
- प्रश्न-५ निम्नलिखित परिच्छेदों का अनुवाद कीजिए । (१४)
 (अ) हिन्दी में अनुवाद कीजिए ।

राष्ट्रीयता એ મૂળભૂત રીતે જનની જન્મભૂમિ પ્રત્યેના પ્રેમની ભાવના છે. એવો કોણ મનુષ્ય હશે, જેને પોતાની માતૃભૂમિ પ્રત્યે પ્રેમ અને એના પર ગર્વ ન હોય? જે દેશમાં મનુષ્યે જન્મ લીધો, જ્યાં એ રમ્યો-ભમ્યો, ભણી-ગણીને મોટો થયો, જેના નદી-પર્વતો અને પ્રેરણા-સ્થળ બન્યાં, તેની ઉપેક્ષા એ કેવી રીતે કરી શકે? પરંતુ આજે માત્ર દેશભક્તિ અથવા સ્વદેશ પ્રેમને જ રાષ્ટ્રીયતાનો પર્યાય માની લેવામાં આવે છે. આજે એ માત્ર રાષ્ટ્રીય સ્વાર્થ અને આત્મરક્ષાના રૂપમાં બદલાઈ ગઈ છે. આજે તો સ્વાર્થની ભાવનાથી પ્રેરાઈને રાષ્ટ્રીયતાને નામે એક રાષ્ટ્ર બીજા રાષ્ટ્રની સામે સંઘર્ષ કરવામાં જરા પણ સંકોચનો અનુભવ કરતું નથી. દરેકના મનમાં એકબીજા પ્રત્યે શંકા ઊભી થઈ છે અને પરપીડાનું એક વિશાળ ચક્ર ફરતું થઈ ગયું છે. સ્વાર્થની આ દોડમાં સૌ કોઈ આગળ નીકળી જવા મથી રહ્યા છે.

(બ) ગુજરાતી મેં અનુવાદ કીજીએ ।

मनुष्यों की सुख – सम्बन्धी रुचि-अरुचि और साधन, चाहे भिन्न-भिन्न हो, पर सुख का अनुभव, सबको एक-सा होता है । सुख के इस आनन्द-अनुभव की मात्रा में फर्क हो सकता है, परन्तु उसकी किस्म में, मस्ती में कोई फर्क नहीं रहता । एक व्यक्ति संगीत के सुमधुर स्वरों में जो आनन्द अनुभव करता है, वही दूसरा किसी सुन्दर द्रश्य और पवित्र भाव से कर सकता है । जो भी हो, मुद्दे की बात यह है कि जब सुख का सम्बन्ध मुख्यतः मन से है, तब हम उसे मन में न पाकर बाहर से पाने का इतना भगीरथ प्रयत्न क्यों करते हैं ? क्या यह संभव नहीं है कि मन और सुख के बाह्य साधनों की सीमा सदा हम याद रखें और साधन को ही सुख समझने की भूल न करें ?
